Anul XXI. Orăştie, 10 Maiu 1923. Preţul acestui număr: 1 Leu. Nrul 19.

LIBERTATEA

ABONAMENTUL: „Libertatea", „Foaia Interesantă" şi „Plugarul Luminat" — 100 Lei pe an, 50 Lei pe ½ an, 25 Lei pe ¼ de an.
Pentru ţărani: preoţi, învăţători, mici meseriaşi şi mici negustori: 60 Lei pe an, 30 Lei pe ½ an, 15 Lei pe ¼ de an.
Pentru Iugoslavia 40 Dinari. — Cehoslovacia 30 coroane. — America 2 dollari, cari se trimit dlui Iohn I. Savu, I. Main Str. Warren, Ohio

Redacţia în Orăştie (Trans.) | Foaie pentru popor | Director: Pr. IOAN MOŢA | Apare în fiecare Joi | Administraţia în Orăştie (Trans).

Picurul de apă creapă stânca!

— Veste bună, din Sătmar —

Sătmarul e un colţ de ţară din cele mai năpădite de steini şi în care viaţa românească era mai năbuşită ca ori-unde. Capitala (inima) acestui judeţ, oraşul „Satumare" (sau Sătmar cum i se zicea până de curând), — are între cele vre-o 30,000 locuitori, abia vre-o 4,000 Români, dar în jurul lui, ca şi în-colo în judeţ, Românii sunt număroşi, cam 130—140,000 (din 320—340,000 locuitori).

In oraşul Sătmar negoţul şi meseriile sunt cu totul în mâni streine, mai ales jidovești, — aşa că Românul dela sate venind la oraş, nu avea unde face o cumpărătură la un Român. Aşa era în zilele domniei maghiare.

Decând e pe aici stăpânire românească, s'a înfiinţat o „Cooperativă" (tovărăşie economică) românească în Sătmar, care să înceapă a învîrti şi un negoţ românesc în această mare streină.

Şi, după scurtă vreme, auzim veste bună din Sătmar. Ni-o aduce gazeta „Satu-Mare" dela 3 Mai, care spune, că „Cooperativa" românească a cumpărat cea mai mare prăvălie (boltă) din piaţa oraşului, prăvălia ce era lui Carol Fogel. E o prăvălie aşa de frumoasă, că ar face cinste oricărui oraş mare. In ea se găsesc tot felul de mărfuri „coloniale", adeca pentru hrana casei, — dar în curând va fi înzestrată şi cu celelalte feluri de mărfuri, cu de toate.

*

Număroşii nostri abonaţi de prin Sătmar, să vestească acest lucru bun în satele lor, şi de aci încolo tot Românul care are cale la oraşul Sătmar, să caute prăvălia (bolta) românească (mai nainte Fogel), să vadă ce fel de mărfuri găseşte în ea, — *şi tot ce poate găsi aici, numai de aci să cumpere,* — dându-i prin asta putere de înflorire şi putere de a se înzestra şi cu celelalte mărfuri cu de toate.

*

Precum picurul de apă căzut pe stâncă, stăbătând printre părticelele de piatră, cu ajutorul naturei, fărîmiţează azi un pic, mâne un pic, din stâncă, până ce, prin crepăturile ce şi-a deschis pe nesimţite în trupul ei, umflându-se la poruncile lui, despică stânca cea puternică, — aşa trebuie să străbată viaţa românească în această stâncă streină ce se chiamă Sătmarul (şi ca oraş şi ca judeţ)! Să o despice azi un pic, mâne un pic, până o sfărâmă şi face, ca peste pământul curat ieşit la iveală, să înverzească şi să înflorească viaţa românească, — singura chemată a fi stăpână în viitor, mai ales şi la hotarele ţării.

Cei-ce întemeiază astfel de prăvălii româneşti în oraşele streine, astfel de picuri al viitorului românesc picură în acelea, iar poporul ce sprijineşte negoţul românesc şi meseriile române, dă putere „picăturilor" de a crepa stâncile streine ce sunt azi oraşele din tot Ardealul nostru, din Bănat şi Crişana şi Sătmar.

Intru pomenirea eroilor nostri mari.

— Chemare la Ţebea —

Pentru ziua de 17 Mai (Inălţarea Domnului), care e închinată în toată ţara pomenirii cu laudă a eroilor neamului, morţi pe câmpiile de războiori altfel răpuşi de duşmani, în lupta pentru ridicarea neamului nostru din starea lui de umilinţă în care zăcea în trecut, — se pregătesc frumoase sărbări la Ţebea, locul sfânt unde îşi doarme somnul de veci dragul nostru Avram Iancu, în mormântul umbrit de „Goronul lui Horea", uriaşul copac care par'că din toate vîrfurile ramurilor sale puternice şopteşte şoapte tainice cari grăesc despre ţăranul simplu, dar dârz în iubirea sa de neam şi de dreptate, care a fost Horia cu soţii săi de mucenicie, Cloşca şi Crişan.

Se vor face sfinte slujbe pentru sufletele celor mai noi cete de mucenici, a celor căzuţi în cel mai mare război pe care l'a purtat neamul nostru: războiul unirii tuturor Românilor, — dar pe lângă ei vor fi pomeniţi cu evlavioasă închinare şi sfinţii nostri eroi dela 1848 şi 1784 din revoluţiile lui Iancu şi alui Horia, Cloşca şi Crişan.

Corpul învăţătoresc al plasei Baia-de-Criş, prin graiul preşedintelui Secţiei de acolo, dl Incicău, a adresat dlui profesor universitar I. Lupaş, o învitare, prin care îl roagă să ostenească pentru acea zi la Ţebea, ca să ţină acolo o Conferinţă istorică despre marile întâmplări dela 1784 ca şi despre cele dela 1848, cari s'au plămădit şi s'au desfăşurat în acel ţinut, întinzându-se apoi peste toate coprinsurile româneşti, — ca şi despre cele de după 1848 până la Unirea cea mare din Decembre 1918.

Avem credinţa, ca învăţatul profesor universitar Dr. I. Lupaş, va împlini rugămintea învăţătorilor nostri din Zarand şi va înălţa strălucirea sărbărilor evlavioase naţionale prin conferinţa d-salé.

Se vor aduna pe atunci la Ţebea toţi cărturarii ţinutului, ca şi popor mult, — spre a arăta în chip vrednic, cum noi cei rămaşi în viaţă ştim să cinstim pomenirea vitejilor noştri părinţi şi fraţi, cari au pătimit şi au murit pe câmpul de luptă, sau traşi în roată sau răpuşi de mizerie, pentru a grăbi slobozenia şi fericirea neamului lor românesc.

UN PAS GREŞIT

Din porunca guvernului, sfatul Universitar din Cluj a început a da lovituri crunte celor mai buni tineri de acolo, pentru mişcarea lor naţională.

Cei dintâi 7 tineri eliminaţi din Universitatea din Cluj pe totdeauna. Rectorul cere elimenarea lor din toate Universităţile din Ţară!

— I-a izgonit din Cluj cu poliţia. —

Vrednica de laudă ţinere la olaltă a tinerimei, — care pleacă şi ea alături de colegii eliminaţi.

Mişcarea naţională a tinerilor nostri universitari, a ajuns la un punct cât dureros, cât ruşinos. Ruşinos nu pentru tineri, ci pentru altcineva.

Despre ce e vorba?

Tinerimea noastră Universitară, provocată, ca lovită în faţă, de purtarea colegilor lor evrei, cari nu lăsau să se tae, în scop de învăţătură, şi trupul mort al cuţărui evreu sărac mort în clinică, ci numai trupurile creştinilor, — s'au ridicat împotriva acestor colegi cutezători şi provocători. Le-au vestit oarecum război, pentru îmbulzala lor, ca şi pentru vătămările ce ei au început să aducă colegilor creştini. Au pornit războiul contra evreilor, şi s'au trezit în faţă cu — profesorii lor şi cu guvernul ţării, faţă de care ei n'au ridicat nici degetul cel mic!

Ce s'a întâmplat pân'acum în firul acestei războiri, am cam arătat noi în această foaie. Universităţile din toată ţara s'au închis pe vre-o 2 luni de zile. Dar văzând guvernul, că acest lucru nu sperie pe tineri, căci credinţa lor despre sfinţenia luptei ce o duc, e atât de adâncă, încât sunt gata a perde un an din viaţă, şi al doilea, dar biruinţa gândului lor vor s'o aibă, — s'a gândit că aşa nu-i bine. Ţara nu poate rămânea cu Universităţile închise, perzând rândurile de bărbaţi tineri învăţaţi ce ies an de an din aceste înalte şcoli! Mai ales în aceste vremuri când se simte atât de mult lipsa de rânduri nouă de oameni, pregătiţi pentru trebuinţele vieţii de obşte a statului mărit. Şi a zis: Deschid Universităţile, dar pun în ele poliţie şi armată, şi pe cei cari nu se duc frumos la şcoală, îi învăţ eu minte cu prăseaua sabiei, cu patul puştii...

Guvernul nu şi-a dat sama ce rând de tineri buni are ţara azi în Universităţile ei! I-a socotit şi fricoşi şi moi de inimă şi slabi în credinţă! Şi — spre marele noroc al neamului, — nu e aşa! In zadar a aruncat la Bucureşti în temniţă vre-o 10 tineri înainte de Paşti şi i-a ţinut arestaţi pe sfintele sărbători, — mişcarea nu a slăbit nici în capitala (inima) ţării, ci a stăruit mai departe.

Acum guvernul a crezut să facă spărtura în frontul Universităţilor în alt punct. Şi a încercat'o la Cluj.

Ce s'a petrecut la Cluj?

Rectorul (mai marele) universităţii a primit îndrumare, să deschidă Universitatea şi dacă tinerii n'or sta „frumos", zmirna, lângă colegii lor jidani, — să ducă şi aci poliţia şi armata în Universitate! Poate îi înmoale aşa.

Când tinerii au văzut pe voinicii vânători şi infanteriştii, pe salele (gangurile) universităţii, punându-şi baionetele pe arme şi stând gata de „asalt" asupra floarei tinerimii ţării, care sunt studenţii universitari, — s'au adunat la sfat şi au chibzuit că ce e de făcut? Hotărîrea a ieşit aşa, că — nu se vor despărţi de fraţii lor dela Bucureşti, Iaşi şi Cernăuţi! Până aceia ţin neînduplecaţi la cererile înaintate guvernului şi neprimite de guvern, — ei, Clujenii, stau în chip bărbătesc, alăturea de fraţii lor. Nu vor merge dar la cursuri (la lecţii) şi vor împedeca şi pe Evrei a merge. Nu cu bătăi, ci cu mijloace destul de paşnice.

Aşa au făcut. La 30 April s'a luat hotărîrea, la 1 Mai tinerii s'au pus în cete îndesate la intrările în Universitate şi când venea vre-un jidan, îi spuneau numai cu vorbă bună: „dle, nu poţi intra!" Şi dacă acela nu era un provocător, pleca napoi, de era un obraznic şi cerca să intre cu puterea, tinerii români îl opreau cu braţele lor, fără însă a-l lovi ori a-l bate. Iar fiindcă unii tineri români, 2—3 dintr'o sală de lecţii, neştiind de hotărîrea de-asară, intraseră în salele de lecţii, un trimis al Centrului (societăţii) „Petru Maior", unde se luase hotărîrea, a mers din sală în sală şi a spus: „D-lor colegi, Centrul nostru a hotărît să nu luăm parte la cursuri, vă rugăm şi pe dvoastre să fiţi cu noi şi să părăsiţi salele". Şi tinerii numai decât au plecat toţi.

Aşa nu s'au putut ţinea cursuri deloc în acea zi.

Asta a scos din răbdări pe Rectorul Dr. I a c o b o v i c i, armean de fel, care vedea că guvernul o să-l socoată drept „neputincios“, — şi dsa, ca să se arate straşnic şi să înveţe „minte“ pe tineri, a închis Universitatea pe încă 2 zile şi în această vreme, adunând la sfat „Senatul Universitar“ (din care face parte el însuşi, rectorul, cu decanii, sau directorii facultăţilor, însă fără profesori), — a luat măsuri foarte straşnice pentru înfrîngerea tinerimei. Iaca ce a hotărît:

A eliminat pe 7 tineri.

Ca întîie măsură, care să sperie pe ceialalţi tineri, au hotărît *eliminarea (darea afară) din Universitatea dela Cluj pentru totdeuna*, a următorilor 7 tineri:

1. V i r g i l M o l d o v a n, student în drept (iurist), pe anul al 3-lea, de fel din Aschileul mic (jud. Cojocna);
2. I s a c M o c a n u, student în ştiinţe pe anul al 2-lea, din Cojocna;
3. I o a n S i l a g h i, student la ştiinţe pe anul 1., din Leta-mare (Bihor);
4. A u g u s t i n B l i d a r i u, student în drept (iurist) pe anul 1, din Sic (jud. Solnoc-Dobîca);
5. V i c t o r N i c o l a e, student în drept, anul al 2-lea, din Avrig (jud. Sibiiu);
6. O l i m p i u B o e r i u, student în medicină, anul al 5-lea, din Arpaşul de jos (jud. Făgăraş);
7. I o a n I. M o ţ a, student în drept pe anul al 3-lea, din Orăştie.

Judecaţi, fără a fi ascultaţi.

Toţi au fost judecaţi fără a fi chemaţi şi ascultaţi de e adevărat ori nu aceea cu ce-s învinuiţi! Vina lor e: că au împedecat ţinerea cursurilor şi au luat parte viuă la mişcarea de oprire a mergerii la cursuri.

Scoşi îndată din Cluj!

Indată ce au fost judecaţi, senatul Universitar a cerut poliţiei să-i adune pe cei 7 studenţi şi să-i trimiţă, cu câte un detectiv (poliţist tăinuit) acasă la părinţi, unde să fie ţinuţi în samă de poliţia locului şi împedecaţi de a se mai întoarce în Cluj.

Pe 6 din ei i-au găsit agenţii secreţi şi i-au pus îndată într'un automobil-camion, i-au dus la gară şi i-au trimis acasă, — cu poruncă, de a nu se mai întoarce în Cluj. Pe al 7-lea, care, pe când l'au căutat agenţii, nu era acasă, ci cetea într'o bibliotecă, nu l'au aflat şi aşa nu l'au putut trimite cu ceialalţi din Cluj, ci a rămas acolo între colegii săi, să urmeze a chibzui cele ce au de făcut, — până îl va descoperi siguranţa şi-l va trimite şi pe el „acasă“...

Unul din cei 6 inşi, trimişi din Cluj, a fost dus de agentul siguranţei până la comuna lui, nu prea departe de Cluj, dat în samă familiei şi poliţiei... Cu cel mai apropiat tren, tinerul s'a întors iar în Cluj, făcînd haz de zelul poliţiei, şi e azi iar între colegii săi, cari se bucură a-l avea în mijlocul lor.

Afară din toată ţara!

Senatul Universităţii, înaintând guvernului hotărîrea sa, a rugat guvernul, ca să elimineze (să dee afară) pe cei 7 tineri *dela toate Universităţile din ţară!*

Straşnic, precum binevoiţi a vedea. Dl Rector şi dnii decani, sînt la „culmea“ duhului liberal şi naţional al vremilor ce trăim.

Vom vedea dacă şi guvernul va fi de o părere cu dînşii.

Stare de asediu.

In acelaşi timp şi lucrând pe o mână, comandantul armatei din Cluj, generalul P e t a l a, a vestit asupra Clujului „s t a r e a d e a s e d i u“ adecă s t a r e d e r ă z b o i, când ori-ce faptă neplăcută ocârmuitorilor, se judecă de tribunalul militar, scurt şi aspru! Nu-i iertat să mai umble pe uliţă mai mult de 4 oameni la un loc, şi nici o adunare nu mai e îngăduită! Asta pentru ca tinerii să nu se mai poată aduna la sfat, nici în cete de apărare ori de oprire a Jidanilor. Se şi plăteşte ca pentru nişte mândri de perciuni, să veşteşti „stare de războiu“ asupra unui oraş!

Cei din Cămine, şi celalalţi studenţi, — ameninţaţi aspru.

Deodată cu vestirea că pe aceşti „răi“ i-a alungat din Universitate şi i-a scos şi din oraş, — spre mai marea siguranţă a jidanilor, — Senatul a vestit Sâmbăta trecută următoarele:

De Luni încolo (din 7 Mai) se va ceti catalogul la cursuri. Dacă un student din cei cari au casă şi masă la Căminul studenţesc, va lipsi dela curs o singură dată, *va fi îndată scos afară din Cămin şi eliminat (dat afară) şi din Universitate!* De are stipendiu (bursă) î l p e r d e!

Dacă nu e în Cămin, ci stă în oraş pe cheltuiala sa, şi va lipsi de 3 ori, va fi dat afară din Universitate după 3 lipsiri.

Precum vedeţi, foarte straşnic domnul Rector cu „băieţii“. Cei din Cămin, fiindcă-s mai săraci şi stau acolo cu ajutor dela stat, aceia pentru o singură lipsă dela şcoală, vor vedea pe mama focului! Ceialalţi, cari trăesc pe cheltuiala lor, aşadar mai înstăriţi, — aceia după t r e i lipsiri... Cel sărac, şi aci pus mai după uşă, — doar aşa cere „dreptatea“ democraticelor noastre vremuri...

Ce-au răspuns studenţii?

Adînc jigniţi de aceste umilitoare „porunci“ cu duh de c a s a r m ă, tinerii au răspuns prin o „D e c l a r a ţ i e“ (vestire) către Rectorul Universităţii, prin care îl vestesc că:

...„până când armata şi poliţia se vor afla în Universitate, şi colegii nostri creştini sunt exmatriculaţi (scoşi din universitate), ne vestim solidari cu ei (ţinîndu-ne una cu ei) şi ne socotim exmatriculaţi (daţi afară) şi noi împreună cu ei!“

Până Duminecă seara, această Declaraţie era iscălită de vre o 500 de studenţi, — *în frunte tocmai cu cei din Cămin*, cari cu drept cuvînt s'au simţit mai jigniţi şi umiliţi decît ori-cari alţii, prin „porunca“ de „paşă“ a Rectorului. Ei au pus la îndemînă „Indexele“ (cărţile lor de studenţi) şi *Luni n'au mers la cursuri, nici aceia cari pân'aci erau pentru a merge!*

Această mîndră ţinere la olaltă a tinerilor, e foarte frumoasă. Le face cinste. Neamul poate lega cele mai bune nădejdi de o tinerime cu suflet atât de m î n d r u şi de r o m â n e s c!

— O întîmplare foarte grăitoare: Centrul studenţesc (societatea literară) „Petru Maior“, avea Preşedinte pe inimosul tiner A l e x a, care condusese mişcarea de până aci cu multă hotărîre. La o consfătuire mai nouă, în urma stăruinţelor unor profesori, decani, chiar bărbaţi politici, cari îl rugau să ţină samă că guvernul iaca le împlineşte aproape tot ce cer, — dsa, suflet crezător şi inimă bună, s'a înduplecat şi în sfatul Centrului a fost de părere, că să cerce dară a crede guvernului şi Senatului universitar şi — să înceteze lupta. Dar fiindcă covîrşitoarea mulţime a studenţilor nu i-a primit sfatul, ci a hotărît urmarea luptei mai departe, d-sa, văzînd că cei mulţi sunt de altă părere, s'a dat de-o parte, s'a retras, fără nici o supărare, dela conducerea Centrului P. Maior.

Cînd însă a văzut cum Senatul Universitar a dat afară din Universitate pe cei 7 studenţi, între cari 3 din Comitetul Centrului pe care-l condusese d-sa, — dl Alexa a fost printre cei dintîi care s'a întors în mijlocul iubiţilor săi colegi şi a făcut caldă chemare cătră ei, că în faţa acestei lovituri fără suflet asupra celor 7 studenţi — toţi să se adune una în jurul lor şi să se solidarizeze cu ei (să se alipească de ei), nemai luînd parte la cursuri, până ce aceşti tineri nu vor fi inmatriculaţi de nou.

Şi aşa, măsura „straşnică“ a Senatului (cerută lui de guvern), — a dat tocmai rodul contrar dela aceea ce dorea să ajungă!

Că Luni ce s'a întâmplat, nu am aflat încă, pe când scriem aceste şire.

Un singur simţământ ne cuprinde în faţa acestei mişcări: Toată dragostea pentru studenţii nostri universitari, cari se dovedesc prin toate acestea, vrednici de îmbrăţişarea neamului întreg! Ei sunt, prin purtarea lor, ca o f ă g ă d u i n ţ ă d e m a i b i n e a viitorului neamului nostru în această ţară.

Guvernul nu e iertat să mai iee în deşert această mişcare d e a p ă r a r e n a ţ i o n a l ă faţă de marea primejdie jidovească, — ci să caute o ieşire cu b i n e p e n t r u n e a m distrânsa.

Credem că aceasta ieşire s e p o a t e găsi, şi se va şi găsi.

Prin cele ce până aci a fă[...] lucru vădit că guvernul a fă[...] faţă de studenţi şi faţă de nea[...] un — p a s g r e ş i t.

Ştiri politice

M. S. Regele la Varşovia.

Preşedintele Republicei polo[...] a făcut, nainte cu aproape 2 ani, [...] vizită României, la Bucureşti. Acu[...] Maestatea Sa Regele nostru a h[...]tărât să meargă la Varşovia, cap[...]tala (oraşul cu scaunul de cond[...]cere) a Poloniei, spre a întoar[...] vizita Preşedintelui statului vec[...] şi prietin. Va fi primit cu pomp[...] şi bucurie, şi vizita aceasta va în[...]tări încă bunele legături între ce[...] două state vecine.

*

Criza în guvern s'a netezit. La î[...]trevenirea întâiului Ministru, cei s[...]păraţi s'au împăcat şi îşi poar[...] înainte slujbele lor.

— S f a t u l ţ ă r i i îşi urmea[...] adunările, votând felurite legi, [...] printre cari vrednică de luare [...]minte e L e g e a A d m n i s t r a t i v[...] pentru stabilirea drepturilor şi d[...]torinţelor slujbaşilor ţării, a jude[...]lor, şi a comunelor.

Unele — altele.

Se pregăteşte un lucru frumo[...]

Cetitorii nostri ştiu cum s'a [...]cut în Franţa, în Belgia, în Angl[...] şi în America, închinarea pentru[...] soldaţii morţi în război fără să [...] se ştie de urmă. Aşa i-a zdrob[...] şrapnelul, bomba de tun, ori l'[...] călcat tunurile, că nu s'a mai c[...]noscut cine e. Şi sunt zeci de [...] de astfel de e r o i r ă m a ş i n e c[...] n o s c u ţ i, cărora nu li-s'a pu[...] pune macar un semn la cap [...] numele lor.

Pentru aceşti eroi, patria în[...]toare a zidit un mormânt nou [...] la loc cercetat de multă lume, [...] a pus la capul lui un monum[...] deosebit de frumos, o cruce scum[...] şi au adus osemintele aflate în c[...]piile de luptă, ale unui astfel [...] soldat sfărîmat şi rămas necu[...]cut, şi l'au aşezat în mormântul [...] frumos, cu paradă şi slăvire ma[...] pentru el şi pentru toţi cei ce [...] avut aceeaşi soarte cu el.

Guvernul român, la cererea [...]nistrului de război, a vrednic[...] general Mărdărescu care fusese [...]ful de Stat Major al Armatei [...] partea doua, cea glorioasă, a r[...]boiului, când s'au scris luminoa[...] pagini de lupte dela Mărăşe[...] Oituz, — a hotărât ca şi Rom[...] să sape un astfel de mor[...] scump, în care să aşeze osem[...] unui e r o u n e c u n o s c u t, [...] de pe câmpiile de luptă dela [...]răşti-Mărăşeşti, şi să-l aşez[...] pompa cuvenită, ca prilej de [...] închinare a întregului neam p[...] acel scumpi fii ai patriei, [...] fără urmă.

*

BCU Cluj / Central University Library Cluj

„Liga Apărării Naţionale Creştine".

Sub această numire s'a întemeiat la Iaşi un partid de apărare împotriva primejdiei jidoveşti. Întemeetorii au mers, în frunte cu profesorul universitar A. C. Cuza, la Biserica Metropoliei din Iaşi şi au pus jurământ în faţa altarului pentru a purta lupta lor creştină cu credinţă, — spre binele neamului şi a legii creştineşti. — Vom aduce amănunte şi vom arăta programul (planul de muncă) al Ligei.

*

Vitele române, căutate.

Viena e pe cale a încheia cu guvernul român învoială, pentru a i-se trimite câte 3000 de capete de vită pe lună pentru măcelărie şi un număr de porci, — căci marele oraş nu are de unde primi carnea de care are nevoie, şi România i-o poate da. Aşa vitele româneşti vor fi mereu căutate.

Îi hrănim — dar
să vedem cum ni-or mulţumi!

Simţămîntul de ţinere la olaltă, de frăţie, mai ales în zilele grelelor încercări, se vede a fi foarte desvoltat la poporul germân.

Dovada ni-o dau, plină şi grăitoare, Germanii din România-mărită, prin următorul fapt:

De 4 ani de zile, — decînd mai ales asupra Austriei germane au dat vremuri de lipsuri fără samă, — de cînd acolo mii de părinţi nu au cu ce-şi hrăni copiii lor, de-i văd ofilindu-se naintea lor, ameninţaţi de slăbire care să-i facă netrebnici vieţii; — sute şi sute, chiar mii de familii de germani din România (Saşi ardeleni şi Şvabi bănăţeni) au trimis vorbă fraţilor lor germani din Austria, că primesc pe cîte-o iarnă, pe-o vară, ori şi pe mai mult, cîte un copilaş doi german austriac, spre a-i hrăni, a-i ajuta să prindă putere. Şi de atunci mereu vin cete după cete de copii germani în Ardeal şi în Bănat şi sunt împărţiţi pe la familii săseşti şi şvăbeşti cu stare bună, de-i ţin şi-i întăresc prin hrană destulă.

Guvernul român, după purtarea sălbatecă pe care au avut'o Nemţii faţă de ţara noastră în război, ar putea, fără păcat, să spună: Nu dau voe acestor roiuri de copii a veni şi a mai mistui şi ei din hrana ţării mele, — sau cel puţin a zice: Vie, ducă-se, nu mă interesez deloc de ei, nici în bine, nici în rău. In loc de asta, chiar acum cetim, că 400 de copii din Viena au fost aduşi pe 8 săptămîni în Bănat şi au fost hrăniţi de familiile şvăbeşti, — şi acum se întorc, grăsuţi şi împuterniciţi, dolofani, acasă. Şi guvernul le-a dat scădere de 75% din plata de pe trenuri, — adecă în loc de 1 Leu plătesc pe tren numai 25 de bani, a patra parte.

Îi adăpostim, îi hrănim, pentru-ca atunci când vor fi mari, să ne poată mulţămi poate printr'un nou război ca cel al părinţilor lor...

Şi totuşi suntem vorbiţi noi Românii aşa de mult de rău în chiar aceste ţări, faţă de cari sîntem atât de îndurători.

NOUTĂŢI

Oaspe iubit a avut iar Orăştia, ca şi multe oraşe din Ardeal şi Bănat. Dl Ch. le Teo, inspector al învăţământului din Franţa, se află prin Ardeal, pentru a inspecta pe profesorii francezi trimişi la noi prin Licee pentru a propune limba franceză mai cu spor. De 3 ani îl avem pe această vreme ca oaspe iubit şi la Orăştie, unde vine să vadă sporul făcut cu limba franceză de profesorul francez dl F. Dionne şi d-na Dionne profesoară de franceză la Şcoala Medie. Săptămâna trecută a cercetat şi Orăştia, după Albaiulia, şi după alte oraşe. A fost, ca şi în anii trecuţi, încungiurat de toată dragostea societăţii româneşti, dragoste ce se răvarsă prin dsa asupra nobilei naţiuni franceze, de care ne simţim atât de legaţi cu sufletul.

*

Arborii Incoronării. La Timişoara s'a făcut un lucru frumos: La 1 Mai s'au sădit în Piaţa Libertăţii din Timişoara, mai mulţi stejari, cari să aducă aminte de marile zile ale războiului pentru unirea neamului şi a Incoronării celui dintâi Rege al tuturor Românilor. S'a făcut cu paradă frumoasă, cu slujbă bisericească, cu defilarea armatei, cetindu-se la sfinţirea lor o rugăciune frumoasă anume întocmită pentru acest prilej. Ei se numesc „Arborii Incoronării".

*

Răscumpărare de felicitări. Dl profesor *Atanasie Bologa*, dela Liceul nostru „A. Vlaicu" din Orăştie, şi-a răscumpărat felicitările de ziua numelui dăruind 400 Lei Direcţiunii Liceului pentru premiarea elevilor sîrguitori, iar 100 Lei Orfelinatului din loc.

*

Monument frumos s'a ridicat la Băseşti fostului preşedinte al Partidului Naţional George Pop de Băseşti, Dumineca trecută, în ziua sfântului Mucenic George. Au luat parte la sărbările de sfinţire a Monumentului: Metropolitul Suciu dela Blaj şi Episcopul Hossu dela Gherla, apoi 4 ministri, Vintilă Brătianu, general Moşoiu, Dr. Cosma, şi Mârzescu, din partea Partidului Naţional dnii Dr. Maniu, Dr. Branisce şi alţii, apoi deputaţi şi senatori şi foarte mult popor din tot ţinutul. Slujba dzeiască a condus'o Episcopul Hossu cu 40 de preoţi. S'au rostit la mormânt numeroase vorbiri, de Mitropolitul Suciu, Ministrii V. Bratianu şi Cosma, Dr. Branişce (în numele Partidului Naţional), Tripon în numele Adunării Deputaţilor, Mihali în numele Senatului, Mih. Cantacuzino în numele luptătorilor naţionali din zilele lui Filipescu-Take Ionescu, Vasile Şuta, Bohăţel şi Al. Pop în numele studenţimii din ţară şi din Viena, — şi alţii. A fost o frumoasă închinare la mormântul celui care a stat în temniţă pentru Memorand şi a avut apoi fericirea de a prezida Adunarea dela Albaiulia care a hotărât Unirea Ardealului, Bănatului şi Crişanei cu România.

Dzeu să-l odihnească cu aleşii săi

*

Expoziţie românească în America. Cetim în „America" dela 17 Aprilie, că dna Marilina Bocu, soţia dlui deputat S. Bocu, a fost sosită pe atunci în America şi a deschis o Expoziţie de lucruri de mână româneşti, ţăsături foarte frumoase, pregătite în Atelierul de ţăsături pe care l'a întemeiat şi-l conduce d-sa în Lipova. Americanii au lăudat mult ţăsăturile româneşti, şi mulţi le cumpără cu plăcere, pentru a-şi împodobi casele cu ele.

*

Biblioteci poporale în Sătmar. Liga Culturală din Bucureşti, văzând lipsa de carte românească în Sătmar, a dăruit, la propunerea dlui prof. Iorga, 10 bibioteci poporale pentru 10 comune din Sătmar. S'a început trimiterea lor, şi în fiecare Duminecă se aşează şi se dă poporului în samă, câte-o Bibliotecă (dulap cu cărţi) cu multe cărţi alese anume pentru a fi de folos poporului cetitor şi a-l face să îndrăgească cartea românească. Foarte de laudă lucru!

*

„Societatea Ocrotirea Orfanilor din războiu", secţia regională Sibiiu, are nevoie de 250 stângeni lemne de foc de esenţă tare.

Ofertele sunt a se înainta până la 20 Mai 1923 la biroul Societăţii Sibiiu strada Mitropoliei Nr. 24 unde se pot afla condiţiunile de furnizare.

*

Comitetul Central al „Asociaţiunei" dela Sibiiu ţine în 13 Mai şedinţa plenară pentru a face schimbări în Statutele Asociaţiunii, ţinând sama de propunerea „Ligei Culturale", care ar dori unirea Ligei şi Asociaţiunei într'una.

Se vor lua măsuri a se sărba cu cuvenita pompă împlinirea a o sută de ani dela moartea lui George Lazăr şi a 50 de ani dela moartea lui Şaguna, — ca prin învierea figurilor mari apuse, să se înalţe sufetele şi a celor de azi, spre mai mult ideal!.. Lucru bun face Asociaţiunea prin aceasta.

Uzinele de fier şi Domeniile din Reşiţa, societate anonima.

PROSPECT DE EMISIUNE
pentru 120.000 acţiuni nominative.

Uzinele de Fier şi Domeniile din Reşiţa, S. A. în adunarea generală extraordinară din 8 Februarie 1923 si potrivit dispoziţiunilor Jurnalului Consiliului de Miniştri No. 593 din 1923 publicat în Monitorul Oficial No. 5 din 6 Aprilie 1923, au hotărît sporirea capitalului social de 125 milioane lei, la 185 milioane lei pe cale de emisiune a 120.000 acţiuni nominative de câte 500 lei valoare nominală fiecare.

Acest capital social reprezintă un avut foarte însemnat în valori reale. Societatea posedă domenii în întindere de mai bine 100.000 ha., dintre cari cea mai mare parte e formată din păduri, mine de fier şi de cărbuni, instalaţiuni foarte importante pentru industria siderurgică şi metalurgică, o reţea de căi de comunicaţie (căi ferate, cale aeriană, canaluri, etc.) împreună cu stocurile de materiale şi mărfuri necesare. In ceeace priveşte rentabilitatea capitalului social, trebue să menţionăm că dividendul de 20% care a fost distribuit pe primele două, exerciţii este asigurat şi pentru ultimul exerciţiu.

Consiliul de administraţie însărcinat de către adunarea generală cu realizarea acestei emisiuni ofera 120.000 acţiuni din această emisiune subscripţiunei publice în condiţiunile şi conform Jurnalului Consiliului de Ministri sus-menţionat. Subscrierile făcute de către români şi instituţiuni româneşti se vor bucura de preferinţă până la cifra de acţiuni necesară stabilirei majorităţei româneşti a capitalului social. Repartizarea acţiunilor asupra subscripţiunilor se va face de o comisiune numită de Guvern şi compusă din primul Preşedinte al Inaltei Curţi de Casaţie şi Justiţie, Preşedintele de Conturi şi Guvernatorul Băncei Naţionale. Consiliul de administraţie îşi rezervă dreptul de a reduce, la acord cu această comisiune, numărul de acţiuni subscrise.

Din această emisiune se rezervă 15.000 acţiuni cu înlesniri de plată lucrătorilor şi personalului tehnic şi administrativ român al societăţei noastre, precum şi cel puţin câte 50 acţiuni comunelor de pe domeniile societăţei.

Cursul de emisiune al nouilor acţiuni a fost fixat la 1400 Lei. Prima de lei 900 va fi trecută la fondul de rezervă.

Vărsămintele asupra cursului de emisiune se vor efectua la termenii următori:

La subscriere . . .	500 Lei
La 15 Iunie 1923 . .	500 „
La 15 Septembre 1923	400 „

Se vor mai vărsa cu ocazia subscripţiunei încă 50 lei de acţiune drept spese de emisiune.

In cazul când acţionarul nu va efectua vărsămintele până la datele fixate, se vor aplica dispoziţiunile prevăzute de lege şi statute.

Nouile acţiuni vor participa la beneficiul net pe exerciţiul 1923 cu începere dela 1 Iulie 1923. Ele vor beneficia deci de jumătatea dividendului ce se va fixa pentru acest exerciţiu.

Termenul subscripţiunei a fost fixat la 1 Maiu 1923 şi se va închide la 10 Maiu 1923.

Băncile sunt autorizate a închide ghişetele chiar înainte de expirarea terménului mai sus-menţionat, dacă numărul acţiunilor disponibile a fost subscris.

Drept locuri de subscripţiune s'au desemnat;

Banca Marmorosch, Blank & Co. din Bucureşti.

Banca Românească din Bucureşti.

Banca de Credit Român din Bucureşti.

Creditul Technic din Bucureşti.

Banca Ţărănească din Bucureşti.

Banca Generală a Ţării Româneşti din Bucureşti.

Banca Comercială Italiană şi Română din Bucureşti.

Banque Belge pour l'Etranger din Bucureşti.

„Albina" Institut de Credit şi Economie din Sibiiu.

Banca Agrară S. A. din Cluj.

Banca Timişoarei şi Societate Comercială pe acţiuni din Timişoara precum şi sucursalele lor din Timişoara şi Lugoj.

Dentist Dr. S. Seidner dă consultaţii în ORĂŞTIE Piaţa Aurel Vlaicu 7 (la etaj de-asupra prăvăliei Ioan Rob). — *Plombe. — Scoatere de dinţi fără dureri. — Regulare de dinţi. Punere de danturi.* (729) 1—18

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Direcţiunea Uzinelor de fier ale Statului, Cugir. jud. Hunedoara.

La muzica uzinelor de fier ale Statului din Cugir, sunt vacante următoarele posturi de muzicanţi:

1 Flügelhornist
1 Clarinetist
1 Eufonist
1 Bass-flügelhornist şi
1 I. Trompetar,

Doritorii de a ocupa aceste posturi, să-şi înainteze petiţiile subsemnatei Direcţiuni, comunicând totodată şi pretenziunile lor. Observăm, ca şi membrii muzicei beneficiază de avantajele Conzumului şi de uniformă, precum şi de taxe separate la probe şi excursiuni.

Petiţiile sunt a se înainta până la 1 Iunie 1923.

Cugir, la 29 Aprilie 1923.

(808) 2—2 Direcţiunea Uzinelor de fier ale Statului, Cugir (jud. Hunedoara).

UZINELE DE FIER ŞI DOMENIILE DIN REŞIŢA SOCIETATE ANONIMA

ÎNŞTIINŢARE

Se aduce la cunoştinţă D-lor acţionari cari prezintă conform publicaţiunilor precedente acţiunile lor la stampilare, că odată cu depunerea acestora să aducă şi acte doveditoare cu privire la cetăţenie pentru ca să poată lua cunoştinţă despre aceasta comisiunea instituită de Ministerul de Industrie şi Comerţ pentru supravegherea operaţiunei stampilărei.

Totodată acţionarii cari au şi depus acţiunile, sunt rugaţi a aduce sus-menţionatele acte care li se vor restitui odată cu acţiunile stampilate.

In ceeace priveşte băncile care prezintă spre stampilare acţiunile clienţilor lor, aceste vor trebui să dovedească deasemenea cetăţenia acţionarilor.

Direcţiunea Generală
a Uzinelor de fier şi Domenii din Reşiţa,

Poşta Redacţiei.

Dlui Coriolan Stan în Br. — şi altora. Nu ne cereţi cărţi de care nu am scris în foaie că se găsesc la noi. Noi avem numai Tipografie, care tipăreşte cărţi, nu şi Librărie care vinde cărţi. La noi se află de vânzare numai cele pe care le vestim în foaie din când în când.

Dlui „S. L." în ? Putem folosi cele trimise şi ţi-am trimite ceva cărţi în preţul lor, — dar nu ţi-ai dat numele, că cine eşti, care ni le-ai trimis? Nici data că de unde trimiţi şi nici pe sigilul postei nu se poate ceti de unde vine scrisoarea. Aşa, fireşte, nu-ţi putem trimite nimic.

La notariatul cercului *Peştişul-Mare* (plasa Deva) este vacant postul de

cancelist notarial.

Salar lunar 1000 Lei, plătit din budgetul comunelor.

Reflectanţii, cari pot dovedi cel puţin că sunt iniţiaţi în agendele adm. comunale, pot ocupa acest post *imediat*. (809) 1—1

Locomobil de 3 Cai puterecu foc, pentru maşină de treerat, în stare foarte bună, se află de vânzare la subscrisul. Cei-ce doresc, să vină să-l vadă, la scrisori nu răspund.

IOAN BRĂDEAN,
mecanic în Rapoltul-Mare
(813) 1—2 (p. Simeria, gara tot aci).

Benzină uşoară şi grea, Petrol şi oleuri de ulei pentru maşini şi automobile, — vând în cantităţi mari şi în mici! La cerere, împrumut butoaie pe termin scurt, având a mi-se înapoia franco în 3 zile după primire. Se depune intă cauţe pentru ele. ☞ Expedare zilnică, fără întârziere, din staţia Sebeşul-săsesc! Depozitul **FĂRCAŞIU** Sebeşul Săsesc (jud. Sibiu). (739) 2—20

UZINELE DE FER ŞI DOMENIILE DIN REŞIŢA SOCIETATE ANONIMĂ

Publicaţiune.

In vederea preschimbărei la purtător, în acţiuni nominative, preschimbare prescrisă de noile statute votate de adunarea generală extraordinară din 8 Februare 1923 şi potrivit Jurnalului Consiliului de Miniştri Nr. 593 din 27 Martie 1923 publicat în Monitorul Oficial Nr 5 din 6 Aprilie 1923. Direcţiunea Generală a societăţii invită pe domnii acţionari a prezenta până la 10 Mai 1923 acţiunile ce posed, spre stampilare şi înregistrare.

Acţiunile se vor depune la birourile societăţii în Bucureşti, str. Povernei 2, în fiecare zi dela 9½—12½ a. m.

Posesorii acţiunilor efiate în străinătate vor trimite un borderou în dublu exemplar al acţiunilor ce posed, indicând numărul fiecărei acţiuni. Un exemplar stampilat se va restitui posesorilor.

După stampilarea acţiunilor sau a borderourilor menţionate mai sus orice negocieri se vor face numai cu îndeplinirea formelor prescrise de codul comercial pentru negocierea acţiunilor nominative şi cu aprobarea Consiliului de Administraţie.

Acţionarii cari nu vor prezenta la data menţionată mai sus acţiunile sau borderourile spre stampilare, vor pierde dreptul de vot la adunările generale şi nu vor putea încasa dividendele cuvenite acţiunilor ce posed.

Domnii Acţionari vor arăta neapărat şi naţionalitatea lor, cunoscând că operaţiunea stampilărei acţiunilor, se va face sub supravegherea unui delegat al Ministerului Industriei şi Comerţului, chemat a constata în acelaş timp, după indicaţiunile menţionate şi naţionalitatea posesorilor.

Direcţiunea Generală
a Societăţii Anonime
Uzinelor de fier şi Domenii din Reşiţa.
(780) 4—4

Nr. 695/1923.

Concurs.

Pentru întregirea a trei (3) posturi de sergenţi de stradă comunali, la primăria Simeria-Colonie.

Salarizare: 1000 Lei salar lunar şi 2400 Lei salar de vesminte anual.

Cererile vor fi înaintate primăriei până la 15 Mai 1923.

Se vor angaja numai persoane cari dovedesc, că au făcut armata ca gradaţi, sau făcând armata de cel puţin un an, ocupă deja post de poliţist.

Primăria comunală:

s. s. *Bălun*, primar. s. s. *Tanase*, notar. (810) 1—1

O Batoză, cu motor de benzină de 6 P. H., — şi **o Moară** de măcinat cucuruzul cu coceni cu tot (hurlău pentru vite), — sunt de vânzare în Orăştie, Strada Bisericii vechi No. 5. — Ocazie rară. (788) 3—3

Caruţa de vânzare.

La subscrisul să află de vânzare o *caruţa* pentru un cal, — în stare bună.

Iosif Ivaşcu
(812) 1—1 Str. Fabricii Nr. 3.

Casă de vânzare.

Casele din Orăştie, Calea Mihai Viteazul (Drumul ţării) — foste alui Ordonas. — sunt de *vânzare*. Zidirea se află în mijlocul curţi, şi constă din 3 odăi mari, bucătărie, verendă de sticlă şi o şură mare, toate în stare bună şi frumos aranjate. Le vinde din mână liberă:

Ioan Maldovan,
(811) 1— măcelar în Orăştie.

Batoză, de 110 c. m. de mare, cu toate curelele şi uneltele ce se cer la ea, cântar, ridicător, coperitoare, — în stare bună, — e de vânzare la subscrisul:

VASILE STANC
(814) 1—2 Căstău (p. Orăştie).

Depozitul de fabrică de piele

RUDOLF KOOTZ

din Orăştie, Strada Regală Nr. 1, CUMPĂRĂ în ori-ce cantitate şi ori-ce fel de

PIEI CRUDE

(nelucrate), plătind preţurile de zi cele mai înalte! (804) 2—2

Casă de vânzare în ORĂŞTIE Strada Apei Nr. 3, — constătătoare din 6 odăi, 2 bucătării, pivniţă, grajd, şură, fântână în curte şi grădină mare. Informaţiuni dă *Iosif Simonfi*,
(803) 2—2 m. funariu în Orăştie.

Casă şi 8 jugăre de pământ

vinde subscrisul. Casa e în Orăştie, strada Lungă Nr. 49 b cu şură, grajduri mari şi cele de lipsă. Pământul e de clasa I. în „Luncă".

Ioan Herţa
(793) 2—2 măiestru zidar, Orăştie.

O garnitura de treerat

completă, cu motor de abor, 6 puteri, — şi o Auto-camionetă Ford, de o tonă, 18/24, amândouă în bunăstare! — şi 3 maşini de cusut „Singer" — se află de vânzare la subscrisul:

George Vonica
(778) 3—5 Binţinţi, (p. Orăştie).

Primul Atelier de reparare

de Maşini de scris şi de cusut
în Orăştie.

Mecanic **Ludvic Moser**

primeşte să repareze pe lângă garanţă, ca specialist, *Maşini de scris* şi *Maşini de cusut*.

Părţi rupte sau care lipsesc, le pun la loc; pun Alfabet românesc, întreţinere în stare bună peste an, — toate le fac cu preţuri moderate. (790) 3—4

Nr. 21 executional 1923.

Publicaţiune de licitaţie.

Subsemnatul executor judiciar aduc la cunoştinţa publică în sensul legii articolul XL din 1881 102 respective XLI din 1908 § 1 cumcă lucrurile următoare ş. a. lanţuri de aur, 2 orologe de aur 2 inele briliant, şi diamant, care în urma decisului Nr. 2304/1921 a judecătoriei de ocol din Orăştie s'au execvat în favorul execvantului Ştefan Beregszaszi împotriva execvatului Albert Wagner reprezentat prin tutorul Ana Wagner locuitor din comuna Hunedoara, pentru încasarea capitalului de 451 Lei şi accesorii prin execuţie de acoperire şi care s'au preţuit în 3428 Lei, se vor vinde prin licitaţie publică.

Pentru efectuirea acestei licitaţiuni, pe baza decisului Nr. C. II. 730/1923/1 al judecătoriei de ocol din Orăştie, se fixează termin pe 23 Mai 1923, la orele 10 a. m. în oraşul Orăştie la prăvălia Alexandu Nagy ca curator şi toţi cei au voie de a cumpăra sunt invitaţi prin acest edict, cu observarea celor ce, că lucrurile sus amintite vor fi vândute în senzul legii XL din 1881 § 107 şi 108 celor cari dau mai mult, pe lângă solvirea în bani gata şi în caz necesar şi sub preţul de strigare.

Pretenziunea care e de încasat face 451 Lei capital, dobânzile de 6% socotind din 1 Martie 1921 şi spesele până acum staverite la 673 Lei.

Întrucât mobilele cari ajung la licitaţie ar fi fost execvate şi de alţii şi aceştia şi-ar fi câştigat dreptul de acoperire, licitaţia prezentă este ordonată şi în favorul acestora, în senzul articolului LX din 1881 § 102.

Dat în Orăştie, la 7 Mai 1923.

***Gödri*,**
(815) 1—1 execut. jud. de ocol.

Anunţ. **În Orăştie, str. fabricei Nr. 3, — să află de vânzare o *căldare pentru fierăchiu*, de 370 litri. (810) 1—**

Casă de vânzare.

Casa No. 2—4 din strada Apei în Orăştie, e de vânzare din mână liberă. Informaţii la:

(787) 2—3 **Simion Corvin lui**

Un motor de benzină,

10 H. P. sistem Langen Wolf, de vânzare la:

Gheorghe Fărcaşiu,
Sebeşul-săsesc str. Vasilie
(782) 2—3 Moga Nr. 24.

Piei crude, nelucrate, şi nume: de vi mari, de viţei, de miel, de ied, altele, — le cumpăr, fie în stare crudă, fie uscate, plătind pentru e cele mai înalte preţuri de zi.

:: Secţia de piei crude alui ::
EMANUIL ABRAHA
(784) 3—12 Orăştie, Piaţa mare

Moară de arendat.

În Geoagiul-de-jos dau în arândă pe timp de doi ani cu începere din 6 Mai 1923, *moara de mijlocul satului*, fostă a lui Şalamon.

Condiţiile se pot afla la proprietarul morii.

Iacob Sârbu
(777) 3—3 arândaş la moara din

Tipografia „Libertatea" în Orăştie.

BCU Cluj / Central University Library Cluj